

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. II. Fundamenta pro distinctione virtuali essentiaë & naturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

vinam essentiam aequatè ut in se est exprimat: is enim beatis mentibus tantum concessus, abstractivam viatoris cognitionem longè transcendit, quo sensu Damasc. l. 1. c. 4. quòd *DEVS sit, liquidò constat, quid autem ratione essentia, naturæ, sit, nullo modo cognosci potest*, sed quod in omnium divinarum perfectionum & prædicatorum cumulo, quæ per inadæquatè conceptus attingimus, sicuti alia invenimus prædicata ad exprimentas operationes, alia ad proprietates, attributa, personas spectantia; ita investigemus perfectionem, quæ ipsam DEI naturam, ut nostro modo concipiendi ab omni alio, quod est extra naturam conceptum, distinctam exprimat: quam perfectionem *constitutivam essentia & naturæ* nominamus.

1. Naturæ, inquam, ut ex modo concipiendi ab omni, quod ipsa non est, distinctam, adeoque sub metaphysica consideratione spectatam; si enim eandem physice, & prout est entitativè in se ipsa, spectes, haud dubiè sicuti divina essentia & natura est infinitum & interminatum substantiæ pelagus, omnem perfectionem in se simpliciter uniens & identificans; ita quoque pro suo constitutivo cumulo omnium divinarum perfectionum habebit.

2. Per id *constitutivum naturæ* tamen non intelligimus constitutum per modum compositionis, quæ in actu puro & simplicissimo locum non habet; sed per modum simplicitatis, qualiter divinas Personas relationibus constitui in Tract. de Trinit. dicemus:

4. Ceterum tres condiciones (supposità in præsens inter naturam & attributa divina distinctione virtuali, & rationis ratiocinata secundum conceptum explicitam & implicitam) ad naturæ divinæ constitutum necessarias invenimus: Prima est, quòd sit prædicatum essentiale intrinsecum & distinctivum ab omni alio; aliis quo pacto essentiam omnibus personis communem constitueret? Altera, ut sit prima radix (non formalis, sed virtualis; in quam videlicet ratio nostra cum fundamento in re omnia alia prædicata ultimò revocentur) non tantum operationum, sed etiam attributorum, à quibus virtualiter distinguitur; quemadmodum rationale in homine est radix formalis operationum & proprietatum, quæ hominis speciem consequuntur. Tertiò, ut exprimat gradum vitæ divinæ, adeoque actualissimæ & perfectissimæ. Cum enim natura viventium sit ipsum radicale & substantiale principium vitæ, seu principium, quo per se primò, movetur & sumus, tam diu non exprimitur specificata natura viventis, ut ab omni alia natura distincta, quamdiu gradus ipse vitæ non exprimitur: sed qui DEI naturam considerat, utique considerat naturam non modò primi entis, sed etiam primi viventis: ergo pro constitutivo ipsius naturæ non debet statui prædicatum, quod solummodò exprimat perfectionem & gradum entis increati; (qui conceptus nimium quantum est confusus & imperfectus) sed etiam gradum vitæ increatae & perfectissimæ.

5. Quibus positis in hæc subtili & profundâ contemplatione admodum diversa sunt Authorum placita. Scotus q. 3. prol. n. 12. & in 1. dist. 3. q. 2. n. 17. formalitatem primò expressivam Divinæ essentia collocat in infinitate. Pro cumulo aggregato ex omnibus perfectionibus certant Ruiz, Amicus, Bonæ spei & Quiros tr. 2. disp. 17. le. 6. & 7. Aseitatem, hoc est formalissimam & independen-

tissimam actualitatem essendi propugnant Bannes, Mariales, Averlæ, Derkennis, Contenton. Petrus à S. Joseph. l. 1. c. 1. re. 1. 4. Stadlmair Univers. Salisb. Reclor Magnif. disp. de DEO c. 1. §. ult. Essentiam & naturam virtualiter distinguunt, & illi quidem aseitatem, huic verò actualissimam intellectionem pro constitutivo assignant Corneio to. 1. q. 12. a. 4. disp. 1. dub. 3. & 4. Franciscus de Lugo l. 1. disp. 16. c. 7. Illustrissimus Reding q. 2. a. 2. contro. 3. Intellectualitatem seu intelligere radicale amplectuntur Artubal, Serra, Jo. de Bacone, Henr. à S. Ignat. dist. 3. a. 5. Intelligere actualissimum statuunt Salmanticenses, Jo. à S. Th. disp. 16. a. 2. Gonet disp. 2. de nat. DEI concl. ult. & complures nostris Salisburgensibus.

§. II.

Fundamenta pro distinctione virtuali essentia & naturæ.

Sententia docens virtualem distinctionem inter essentiam & naturam DEI probatur his rationibus. 6. Primò. Conceptus, qui desumuntur per habitudinem ad actus formaliter vel virtualiter distinctos, sunt inter se virtualiter distincti; sed essentia & naturæ conceptus desumuntur per habitudinem ad actus formaliter vel virtualiter distinctos: ergo. Minor probatur, ex S. D. q. 39. a. 2. ad 3. *natura designat principium actus; essentia ab essendo dicitur.* Et est commune Philosophorum dogma: essentiam dici per ordinem ad esse, nomen autem naturæ delumi ex ordine ad operationem, natura enim dicta est, *quasi aliquid nasci faciat*: sed esse & operatio uti in creatis formaliter & realiter, ita in divinis sunt actus virtualiter distincti, uti etiam linea essendi ac operandi: ergo & actus, ad quos essentia & natura dicuntur habitudinem, sunt inter se virtualiter distincti. Min. probatur, quæ realiter distinguuntur in creatis, virtualiter distinguuntur in divinis; sed actus essendi & operandi realiter distinguuntur in creaturis: ergo virtualiter distinguuntur in divinis.

Confirmatur. Esse prius concipitur, quàm operari, quia operari sequitur ad esse; ergo conceptus essendi & consequenter etiam conceptus essentia est virtualiter prior, quàm conceptus naturæ. Adde: quòd absoluta sunt priora relativis: conceptus essentia est absolutus; conceptus naturæ est relativus ad operationem, ergo.

Probant secundò. Includens saltem virtualiter inadæquatè distinguitur ab incluso, quemadmodum actus notionalis ratione superaddita relationis virtualiter inadæquatè distinguitur ab actu essentiali, quem includit; sed natura se habet ad essentiam tanquam includens ad inclusum, quia ad esse, quod est constitutum essentia, superaddit operationem, velut insinuat S. D. in opus. de ente & essent. dicens: *Nomen natura significare videtur essentiam rei, secundum quod habet ordinem ad propriam operationem.* Unde communiter docetur tam à Philosophis, quàm Theologis, in creaturis naturam superaddere essentia, quòd sit principium primum & radicale operationis.

Positâ ergo distinctione virtuali inter essentiam, & naturam

MEZOR
DE
DEI
LUGO
35

& naturam divinam, necessariò etiam ponenda sunt utriusque constitutiva virtualiter distincta; sed pro essentia nullum convenientius est assignabile, quàm esse à se, utpotè perfectio actualissima & præsupposita omni alteri perfectioni attributali: similiter pro constitutivo naturæ rectissimè assignatur *intelligere substantiale*; siquidem in divinis non datur principium operandi nisi per modum actûs secundi: prima autem operatio & actus vite secundus in pura intelligentia est intelligere, de quibus infer. plura.

§. III.

Opposita sententia statuitur.

10. **H**is non obstantibus ex oppositis fundamentis oppositum statuendum & dicendum; neque duos conceptus objectivos essentia & naturæ ab invicem virtualiter intrinsecè distinctos; neque duplex constitutum utriusque in DEO admitti posse.

Ratio est primò: quòd conceptus inferens imperfectionem in DEUM admitti non potest: sed conceptus essentia præcisus à conceptu naturæ infert imperfectionem in DEUM; ergo. Min. probatur, ideò in creaturis essentia virtualiter distinguitur à natura, quia esse est naturà prius, quàm operari, unde eadem entitas ut constituta sub actu essendi, (ubi habet conceptum essentia) nondum concipitur ut habens vel emanans actum operandi; adeòque ut constituta in potentia ad actum operandi. Sed iste conceptus dicit limitationem & imperfectionem repugnantem DEO, quia supponit primò distinctionem realem inter esse & operari: secundò prioritatem naturæ, quæ esse præsupponitur non tantum uni vel alteri, sed omni operationi: tertio conceptum potentialitatis & perfectibilitatis ab actu operandi.

Ac proinde quartò defectû purissimæ vitalitatis, siquidem conceptus cuiuscunque operationis (in qua vita secunda consistit) extra lineam essentia peti debet.

11. Unde *Ratio est secundò*: Vel concipis divinam essentiam in gradu essendi perfectissimo, vel non: si non; nec quidem concipis divinam essentiam; nisi fortè conceptu tantum confuso, & solum distincto ex imperfecto modo concipiendi: quia quasunque perfectiones divinas concipimus, debemus concipere per modum purissimæ actualitatis in illa linea; ut si concipis unum, debes concipere omnem possibilem & infinitam perfectionem, quæ in linea unitatis haberi potest: cum ergò gradus essendi pertineat ad lineam essendi, nisi concipias perfectissimum gradum essendi, etiam non concipis essentiam DEI in sua linea infinite perfectam. Si concipis essentiam in gradu essendi perfectissimo constitutam, necessariò exprimis, & concipis ut vitalem & intelligentem; adeòque non concipis essentiam, prout præcisè ab operatione & natura.

12. **C**onfirm. Essentia ut præcisè ab operatione & natura est radix proprietatum præcisè ab operatione & natura: sed essentia divina hoc modo non rectè concipitur; ergo. Min. prob. Essentia divina non potest concipi ut præcisè ab operatione & natura; sed hoc modo præcisè ab operatione & natura:

cum enim vita secunda consistat in operatione, essentia præcisè ab operatione & principio operandi, etiam præcisè ab actu vite.

Tertio. Esse à se & intelligere in DEO nec re, nec ratione distinguntur; ergo nec sunt virtualiter distincta constitutiva, nec ratione ipsorum essentia & natura virtualiter distingui possunt, consequè est manifesta. antec. inf. probabimus.

Quartò. Natura seu radix operandi saltem secundum communiorum Thomist. in DEO per A.A. non est virtualiter distincta ab ipsa operatione; siquidem non potest concipi per modum actûs primi: ergo etiam essentia non distinguitur virtualiter à natura. Consequè prob. Ideò non potest natura concipi per modum actûs primi, & virtualiter distincta ab operatione intellectiva, quia conciperetur ut incompleta & actuabilis in propria linea: sed etiam essentia, si foret virtualiter distincta à natura, conciperetur ut incompleta & actuabilis in propria linea: nam ultima actualitas essentia vitalis est esse vitale; sed si essentia DEI conciperetur præcisè sub actu essendi, abstrahente ab actu & principio intelligendi, non conciperetur sub illa actualitate essendi vitaliter; ergo non conciperetur ut constituta in ultima actualitate sue lineæ.

§. IV.

Solvuntur fundamenta contraria.

AD primam rationem contr. sent. nego min. universaliter sumptam. Est enim quòd non tantum actiones virtualiter transeunt, sed etiam aliquæ immanentes, prout in decursu patebit, sint ab esse divino virtualiter distinctæ; primum tamen operari, sive illa operatio, quæ dicit actualitatem perfectissimam vitæ intellectualis, videlicet intelligere, non est virtualiter distincta ab esse. Unde etiam linea operativa latissimè accepta, quavis in operationibus consecutivis ad constitutionem esse & vitæ divinæ, admittat distinctionem virtualem à linea entitativa; non tamen eandem distinctionem exigit ex vi suæ lineæ, neque proinde illud axioma: *operari sequitur ad esse*, locum habet, nisi in operationibus creatis, quæ seu actus accidentales radicanter in esse substantiali, & vitam primam substantialem prius naturà supponunt. In divinis autem ad illas tantum operationes pertinet, quæ non constituunt gradum vitæ, sed jam constitutum supponunt. Ad prob. min. nego maj, neque enim ideò rationes entis & actûs virtualiter intrinsecè distinguuntur in DEO, quia, secundum Thomisticam doctrinam, inveniuntur realiter separate in materia prima.

Ad confirm. Responsio pater ex dictis. Ad addi. 16. tamentum dico: conceptum naturæ non esse relativum, nisi secundum dici, cum sit communis tribus Personis: illud autem axioma est intelligendum de relativis secundum esse.

Ad secundam probationem, quidem patet Responsio: esto enim, quòd in creatis natura superaddat operationem ad esse; siquidem ibi omnis operatio est extra lineam essendi; & ideò distinctio nature sit distinctio includentis & inclusi; attamen in divinis cum aliqua operatio vitalis necessariò pertineat ad lineam essendi, non potest operatio totaliter ad esse superaddi, neque proinde dari distinctio includentis & inclusi.